

Kdy kontaktovat transplantační centrum u pacienta se selhávajícími játry

Jan Šperl

Klinika hepatogastroenterologie

Institut klinické a experimentální medicíny

Praha

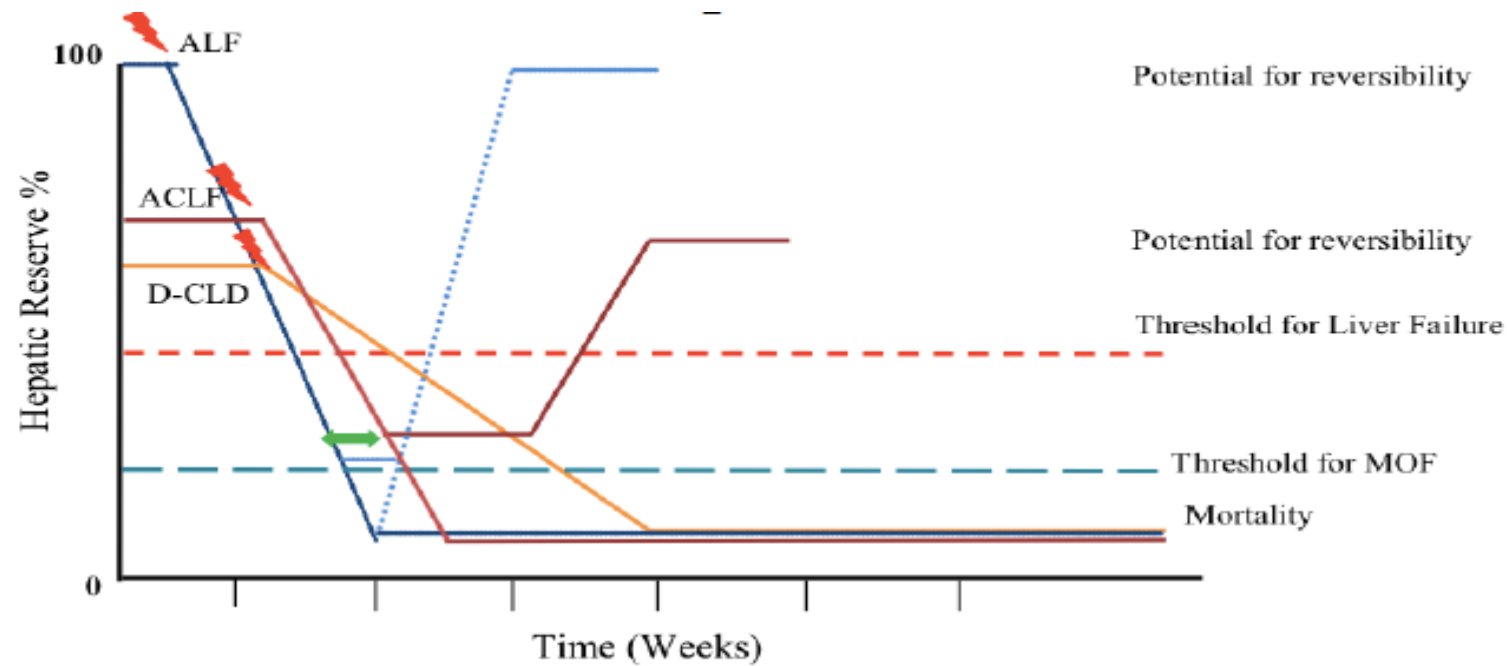
2022

Kdy zvažovat transplantaci jater v akutních stavech?

Vždy....

Rychlý překlad do transplantačního centra
Péče na specializované jednotce intenzivní péče

Tři typy selhání jater

- Acute liver failure on a pre-existing normal hepatic reserve
- Acute-on-chronic liver failure on a pre-existing reduced hepatic reserve
- Progressive decompensation of cirrhosis
- · - · Potential for reversibility in ACLF
- ↔ Therapeutic Golden Window
- ⚡ Acute insult
- - - Threshold for Multi-Organ Failure

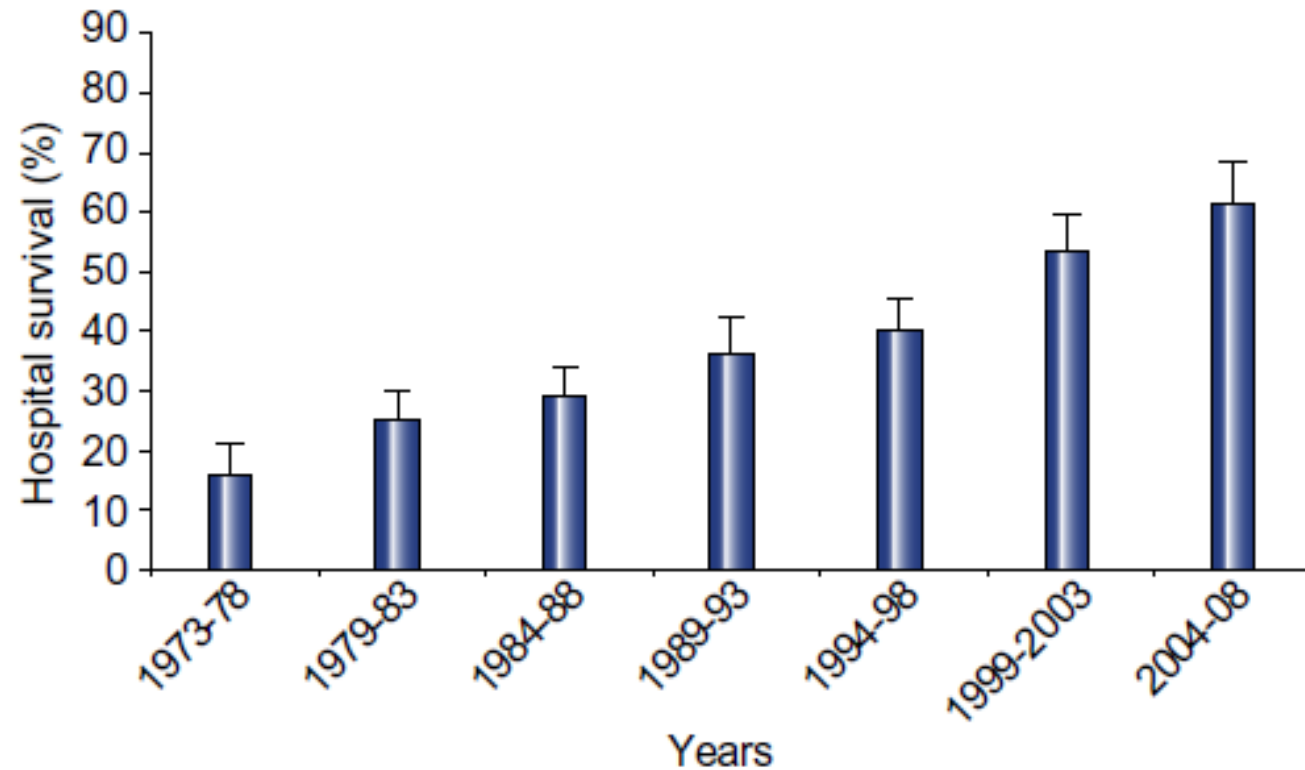
Historie

- V březnu 1963, **Thomas Starzl** uskutečnil první transplantaci jater. Příjemcem byl 3letý chlapec s biliární atrezií
- Zavedení **cyklosporinu A** do imunosupresivních režimů zlepšilo přežívání po transplantaci jater v 80. letech
- **Červen 1983**
Consensus Conference on Liver transplantation: „**Liver transplantation was declared as valid therapy for end stage liver disease**“

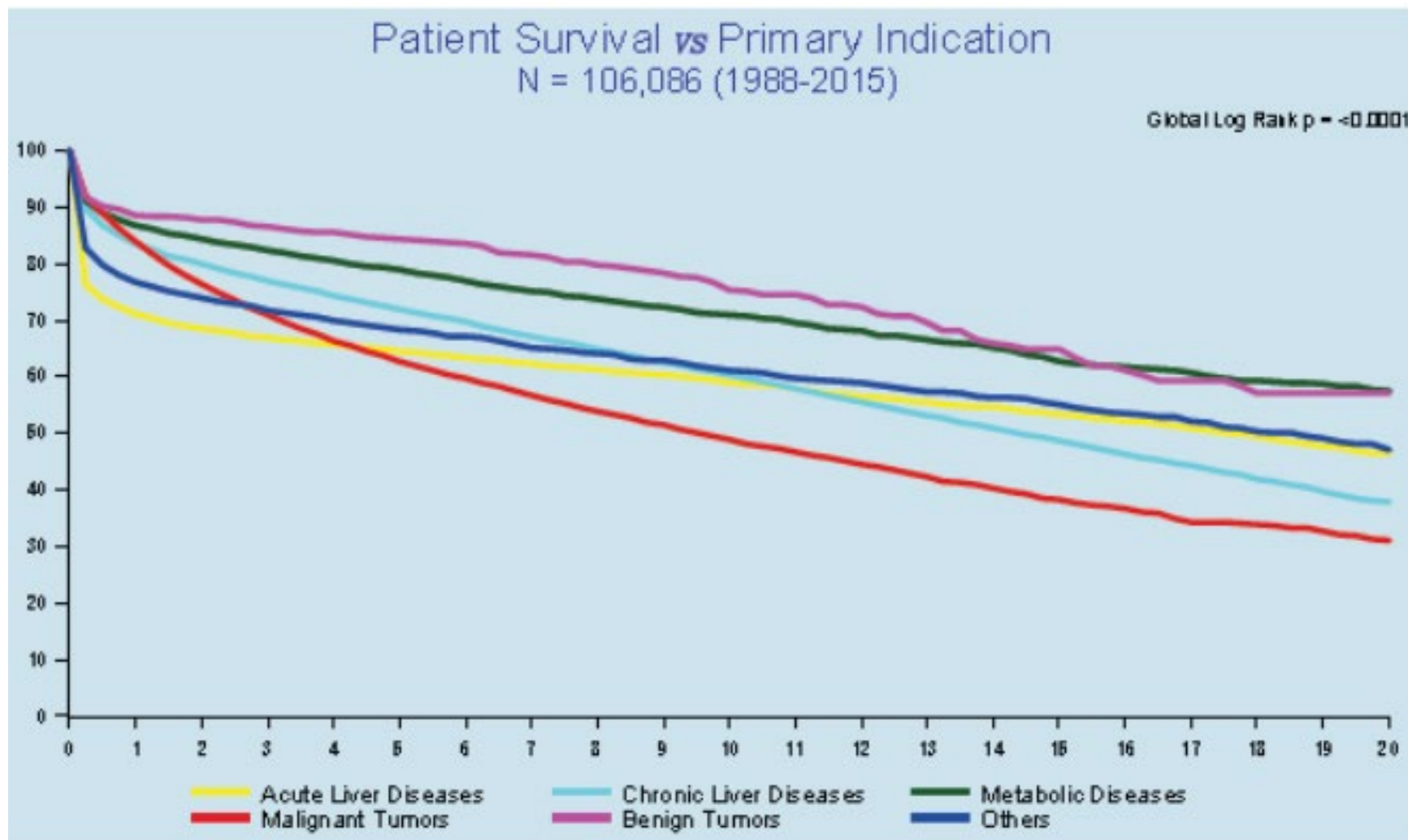
ALF je vzácné onemocnění provázené vysokou mortalitou

Přežití 2095 pacientů s ALF v KCH v Londýně v průběhu času a dostupnosti transplantace.

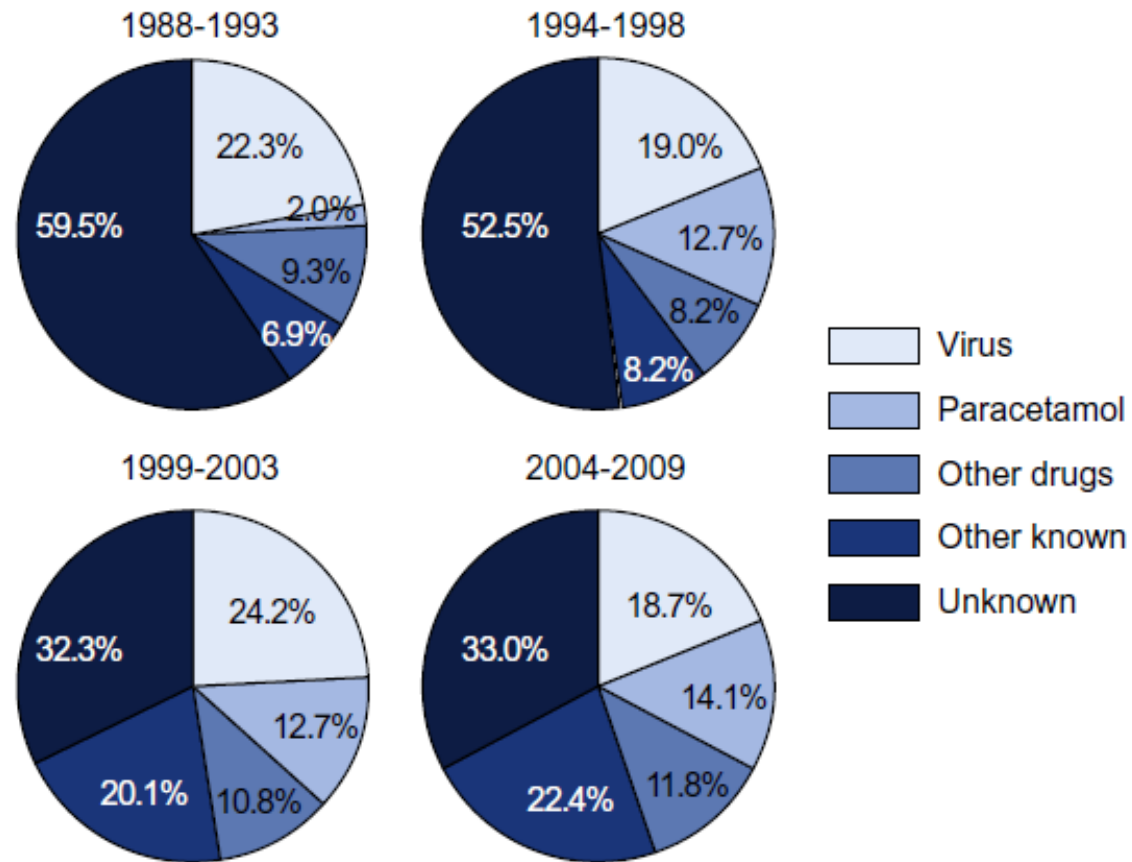
$P < 0,0001$.

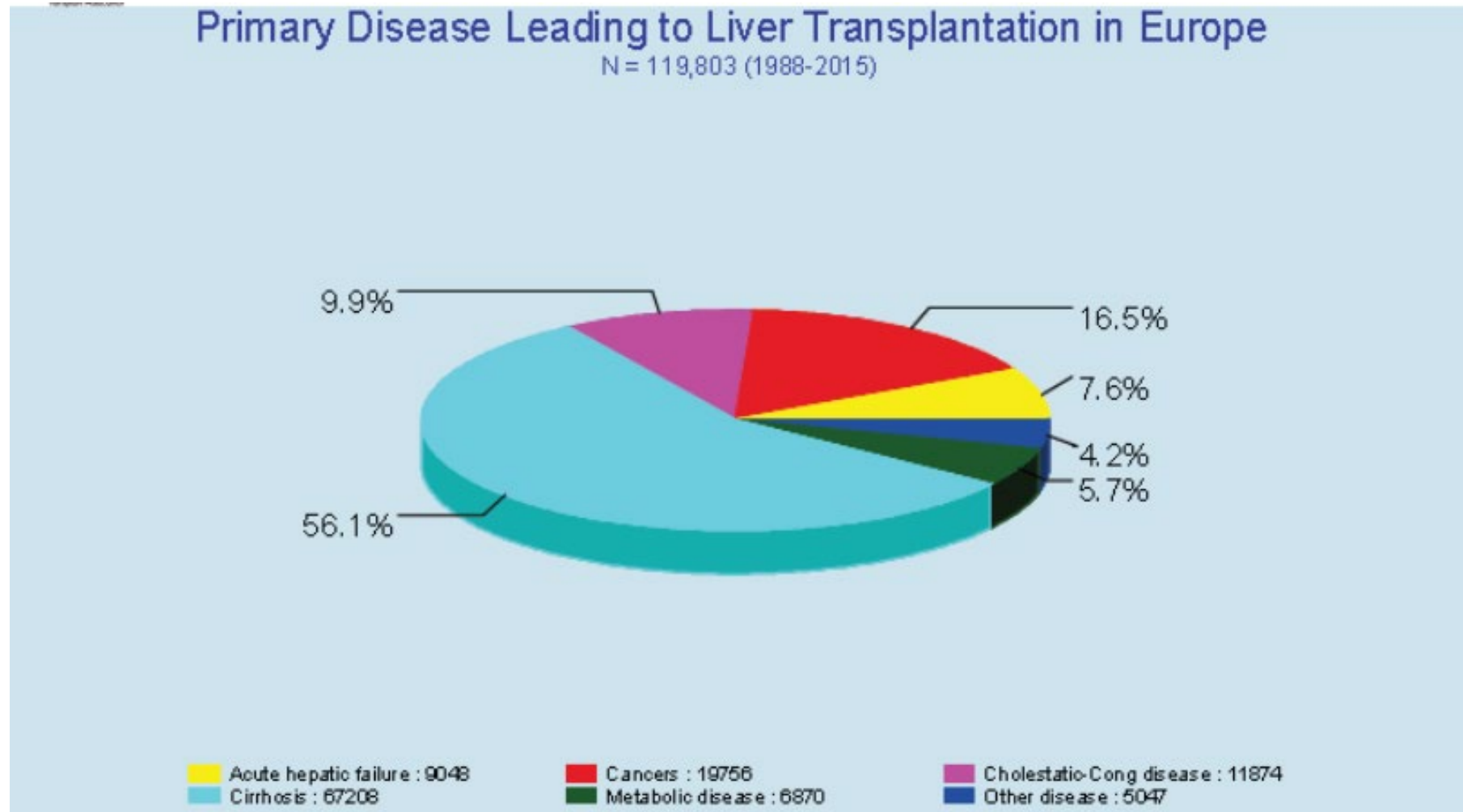
ELTR: přežití pacientů podle indikace k OLT: N=106 086 (1988-2015)

Mění se etiologie ALF u pacientů indikovaných k OLT

ELTR: Primární indikace k OLT v Evropě N=119 803 (1988-2015)

Klinický průběh ALF dle etiologie

Etiologie	Příklady	Kliinka
Virová onemocnění	HAV, HEV, HBV	Akutní/fulminantní selhání
Léky/toxicita	Paracetamol, fosfor, Amanita Phalloides Antituberkulotika, statiny, NSAID, fenytoin, karbamazepin, MDMA	Akutní/fulminantní selhání nebo subakutní Akutní/fulminantní selhání
Vaskulární příčiny	Budd-Chiariho syndrom Hypoxická hepatitida	Akutní/fulminantní selhání nebo subakutní Akutní/fulminantní selhání
Onemocnění v těhotenství	HELLP syndrom Fatty liver of pregnancy	Akutní/fulminantní selhání
Jiné	Wilsonova choroba, autoimunní hepatitida, lymfomy, maligní infiltrace	Akutní/fulminantní selhání nebo subakutní

Primární a sekundární příčiny ALF a transplantace

Onemocnění	Jaterní/primární ALF OLT je metodou volby	Sekundární LF a ACLF OLT není metodou volby
Akutní jaterní selhání	Léková toxicita Akutní virová hepatitida Toxické postižení Budd-Chiariho syndrom Autoimunní hepatitida ALF v těhotenství	Ischemická hepatitida Systémová onemocnění: Hemofagocytární syndrom Metabolické choroby Lymfomy Infekce (malárie)
Chronické onemocnění jater prezentující se jako ALF (ACLF)	Fulminantní selhání při Wilsonově chorobě Autoimunní hepatitida Budd-Chiariho syndrom Reaktivace HBV	Selhání po resekci jater pro jaterní tumory (primární i sekundární) Alkoholická hepatitida

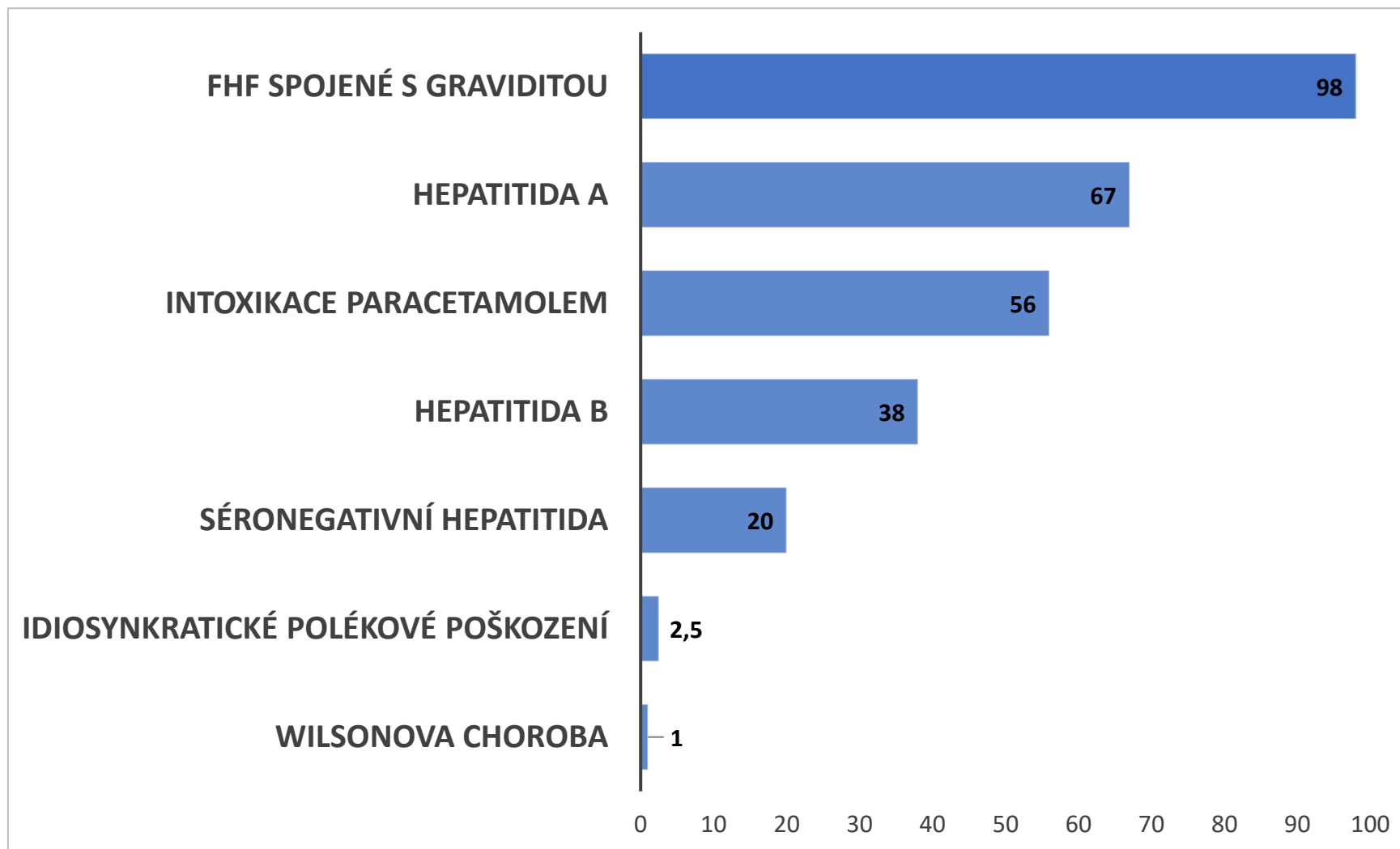
Hyperakutní selhání: PARADOX

- Nástup encefalopatie do 7 dní od vzniku ikteru
- Acetaminofen, HAV, HBV
- Významná porucha koagulace
- Vysoká incidence edému mozku (historicky)
- Časná regenerace

- **Vysoká šance přežití bez OLT**

Subakutní jaterní selhání: NÁSTRAHY

- Pozdní manifestace encefalopatie (více než za 4 týdny po ikteru)
  - Méně dramatická porucha koagulace
  - Nižší incidence edému mozku
  - Velmi špatná prognóza
-
- **Za zhoršením klinického stavu obvykle stojí rozvoj sepse, což definuje přežití po OLT**

Přežití při encefalopatii III a IV stupně

Prognostické modely

- Důležité k minimalizaci „nepotřebných“ transplantací
- **King's College Criteria**, Clichy Criteria, MELD, Iaktát
- Horší spolehlivost u paracetamolového selhání – chyba v 17 – 40 % případů
- Pragmatický přístup v případě klinického zhoršení

Z čeho vycházejí prognostické modely

Pacient Věk Etiologie	Klinické komplikace Stupeň encefalopatie Edém mozku
Průběh onemocnění Doba od vzniku ikteru do nástupu encefalopatie	Laboratorní kritéria Koagulace Bilirubin Kreatinin Arteriální pH

Kritéria Clichy: Multivariate analysis of prognostic factors in fulminant hepatitis B

Encefalopatie 3. nebo 4. stupně
a
faktor V < 30 % u nemocných nad 30 let
nebo
faktor V < 20 % u nemocných pod 30 let

- Faktor V, věk, HBsAg negativita a AFP jsou nezávislé faktory přežití
- HBsAg negativita je příznivý prognostický faktor

King's College Criteria

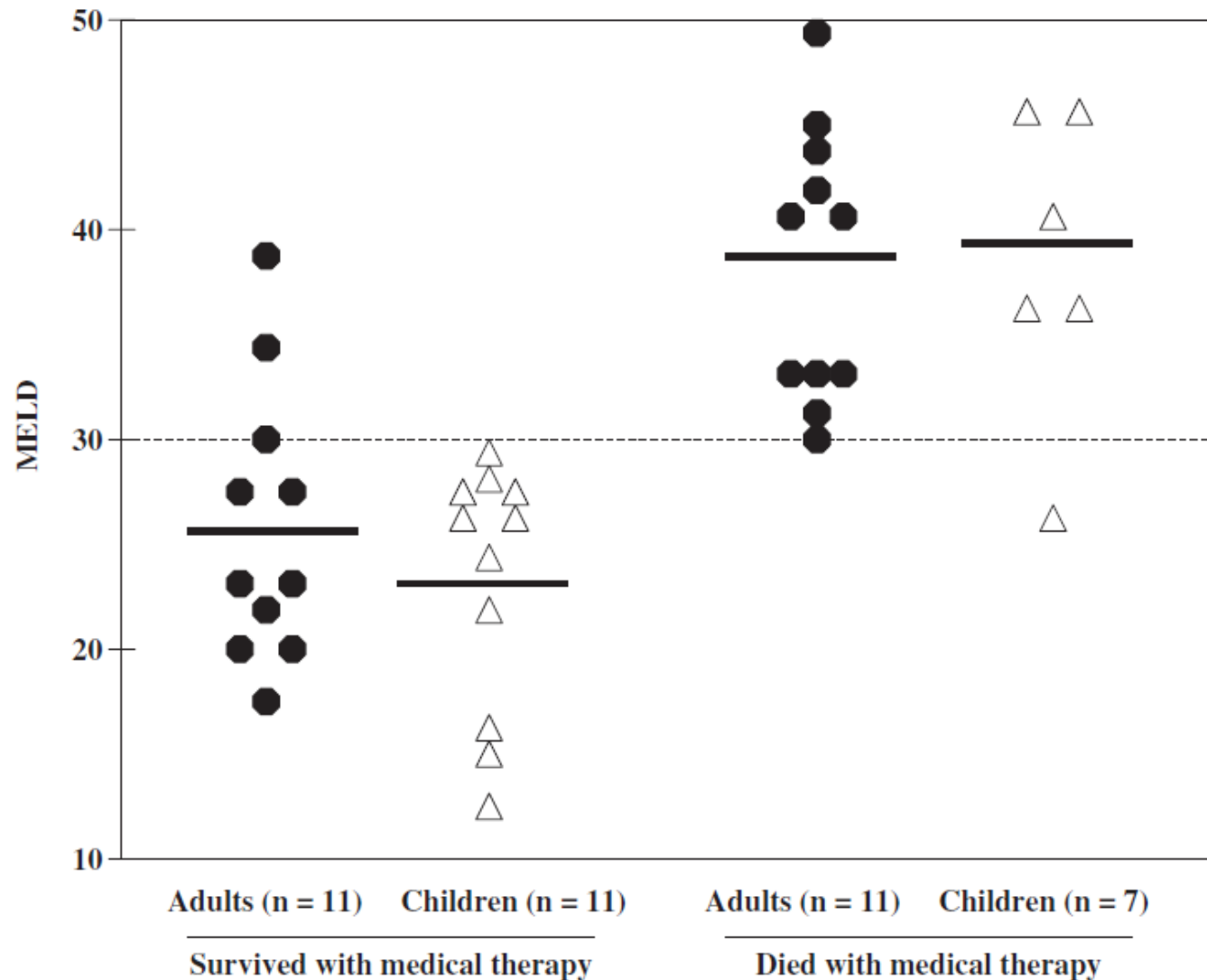
Příčina selhání	Kritérium
Intoxikace paracetamolem	pH < 7,3 <u>nebo</u> PT > 100 s a kreatinin > 300 µmol/l u nemocných s encefalopatií III. A IV. stupně
Ostatní	PT > 100 s <u>nebo 3 z následujících kritérií:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Věk méně než 10 a více než 40 let 2. Jaterní selhání při non-A, non-B hepatitidě, halotanové hepatitidě či idiosynkratické lékové reakci 3. Ikterus předcházející o více než týden jaterní encefalopatii 4. PT > 50 s 5. Bilirubin 300 µmol/l

MELD Score (Model for End-Stage Liver Disease)

$$\begin{aligned} \text{MELD Score} &= 0.957 \times \text{Log}_e(\text{creatinine mg/dL}) \\ &+ 0.378 \times \text{Log}_e(\text{bilirubin mg/dL}) \\ &+ 1.120 \times \text{Log}_e(\text{INR}) \\ &+ 0.643. \end{aligned}$$

„Multiply the score by 10 and round to the nearest whole number“

MELD skóre jako prediktor indikace k OLT u ALF

Úloha kauzální konzervativní léčby u ALF

- Paracetamolové selhání: NAC
  - HBV a HCV: antivirotika
  - Autoimunní hepatitida: kortikoidy
  - Wilsonova choroba: penicilamin
-
- **Zásadní je nečekat na efekt léčby u pacientů splňujících kritéria indikace OLT!**

Transplantace jater je metodou volby u pacientů se špatnou prognózou

Kdy kontaktovat transplantační centrum u pacienta s ALF

- Splňuje nebo se blíží splnění kritérií pro indikaci OLT dle prognostických modelů (King's College kritéria)
- Encefalopatie III a IV stupně (u ikterického pacienta)
- Těžká porucha koagulace
- Wilsonova choroba (specifická kritéria)
- Acute on chronic liver failure (specifická kritéria, CLIF SOFA skóre)

ACLF

no ACLF:

no OF

single non-kidney OF + Crea < 1,5 mg/dl

HE + Crea < 1,5 mg/dl

ACLF grade 1:

single kidney failure

single non-kidney OF + Crea 1,5-1,9

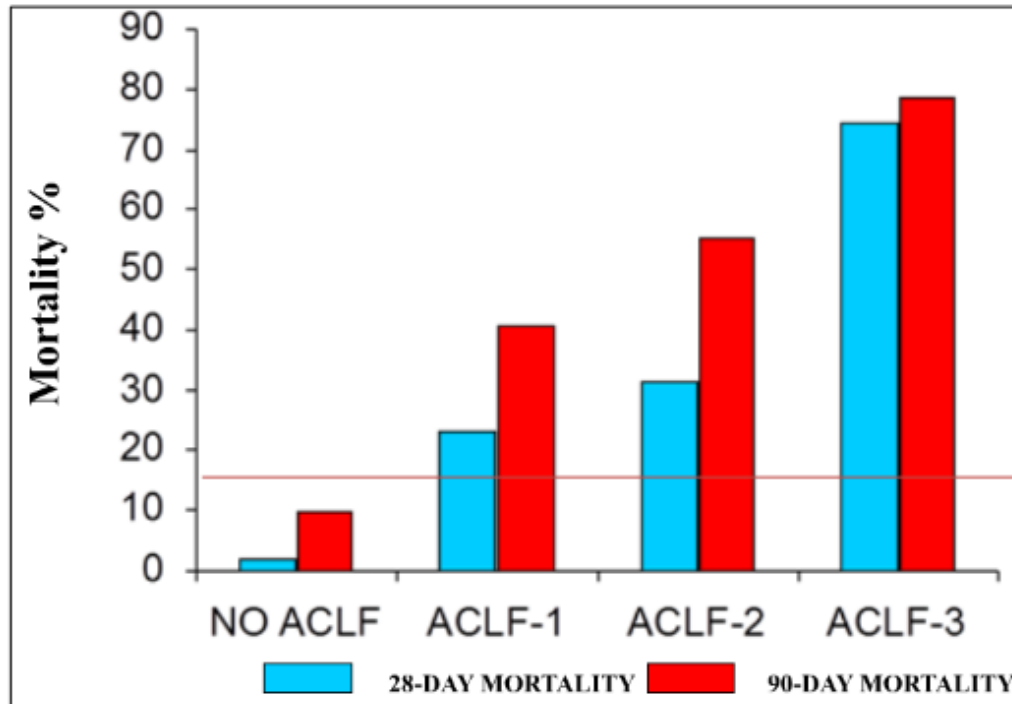
single HE + Crea 1,5-1,9 mg/dl

ACLF grade 2:

2 OF

ACLF grade 3:

3 a vice OF

ACLF a transplantace jater

- U pacientů, kteří nejsou limitováni příliš vysokým věkem nebo závažnými komorbiditami nutný časný překlad na Tx pracoviště
- Rychlé vyšetření (EKG, USG břicha, RTG hrudníku, echo, ± CTA břicha, odběry)
- Zhodnocení transplantability
  - Pravděpodobnost přežití bez OLT vs. šance na přežití s OLT
  - Skoro všichni pacienti se 3 postiženými orgány dle CLIF SOFA skóre mají po OLT komplikace
    - Zejména AKI, infekční komplikace, ARDS
  - Pokud se pacient na WL s ACLF-3 zhorší na $\geq$ ACLF-4 během 3-7 dnů bez možnosti OLT, pak se dle EASL guidelines léčba ukončuje
- 3-měsíční přežití po OLT 80 %

